

Pobuda za pravično izplačevanje razstavnin umetnikom

Spoštovani,

v času, ko se bliža osrednji slovenski kulturni praznik, javnost opozarjamo na težak socialni položaj ustvarjalcev, ki so samozaposleni v kulturi. Med njimi so še v posebno težkem položaju tisti ustvarjalci, ki delujejo na področju likovne, sodobne vizualne, intermedijske ter interdisciplinarne umetnosti in se javnosti predstavljajo na razstavah. Ti ustvarjalci se že vrsto let srečujejo z mnogimi težavami, povezanimi z neplačevanjem njihovega dela.

Spodaj podpisane organizacije odpiramo pobudo za dosledno izplačevanje razstavnin umetnikom, kot pravičnim plačilom za opravljeno delo. Neplačevanje le-teh s strani javnih zavodov je namreč v slovenskem prostoru postalo globoko zakoreninjena, pa vendar nesprejemljiva praksa. Samozaposleni (in večkrat tudi nevladne organizacije) tako zastonj in na lastne stroške ustvarjajo program javnim zavodom, ki za svoje delovanje prejemajo državno in občinsko financiranje. Za opravljeno delo z razstavo tako dobijo plačilo vsi vpleteni (od snažilke do direktorja) razen umetnice in umetnika. Zato so samozaposleni v kulturi prikrajšani za osnovne pravice in so socialno ter poklicno razvrednoteni.

Kaj je razstavnina:

- 1. Razstavnina je plačilo avtorju umetniškega dela za razstavljanje ali predstavljanje v javnosti.**
- 2. Razstavnina je tudi plačilo za dodatno delo ustvarjalca s samo razstavo.**
- 3. Razstavnina ni plačilo materialnih stroškov za razstavljanje, niti ne prevoznih, komunikacijskih ali drugih stroškov, ki jih ima umetnik s samim razstavljenim delom.**

Pobudo smo decembra 2012 že poslali na Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, v januarju pa je bila na to temo tudi sklicana izredna seja Projektne skupine za obravnavo vprašanj, povezanih s statusom samozaposlenih v kulturi. Pristojni na ministrstvu so nam zagotovili, da bodo v najkrajšem možnem času oblikovali rešitev.

Iz podatkov Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport (proračuni javnih zavodov v letih 2008 in 2009) smo izračunali, da bi strošek razstavnin (na ministrstvu ga okvirno ocenjujejo na 400.000,00 EUR) predstavljal manj kot 1% v letnih proračunih javnih zavodov¹. S tega vidika torej ne bi nastali bistveni stroški za nadaljnje delo javnih institucij.

S tem javnim pismom pa želimo pozvati tudi ostale vpletene – občine, direktorje javnih zavodov in kustose, da začnejo izplačevati razstavnine in jih kot predviden strošek tudi vključevati v finančne načrte razstavnih projektov. Umetnike pa pozivamo, da jasno in dosledno zahtevajo izplačilo razstavnin za svoje delo, povezano s pripravo razstavnih projektov.

Poglobljeno razčlenitev problematike neplačevanja razstavnin in konkretne predloge rešitev prilagamo v dokumentu *Razstavnina – pravično plačilo za opravljeno delo*.

---

¹ v primeru, da so vključeni vsi občinski in nacionalni muzeji in galerije, ki so javni zavodi; ter manj kot 3%, če so vključene zgolj institucije, prvenstveno namenjene likovni umetnosti, kot so Moderna galerija, Umetnostna galerija Maribor, Obalne galerije, itd.

S spoštovanjem,

Odprta zbornica za sodobno umetnost

Forum za samoorganizacijo posameznikov na področju vizualne, intermedijske in interdisciplinarne umetnosti

ZDSLU

Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov

Asociacija

Društvo nevladnih organizacij in samostojnih ustvarjalcev na področju kulture in umetnosti

Ljubljana, 6. 2. 2013